

ferències al cardenal Margarit (R.B. Tate, J.M. Madurell, J. Rubió, E. Mirambell), però que abasten també tota l'obra, car a les notes hi ha un recurs continu a la bibliografia recent sobre diversos temes tractats o esmentats. Cal destacar sobretot amb l'estudi d'E. Mirambell l'augment del coneixement sobre la biblioteca de Roger de Cartellà (la documentació de la biblioteca de la Catedral ha estat precisada amb dades extretes de treballs de P. Bohigues, F. Miquel Rosell i J. Mateu); l'índex ha estat modificat d'acord amb aquests afegitons que permeten a aquest llibre de continuar complint la important tasca de documentació que ha realitzat des de la seva primera edició.

Donarem en darrer lloc una breu notícia del treball fins ara inèdit: «La Escuela de la Catedral» (pp. 281-309), on l'autor tracta les notícies sobre aquesta escola des dels segles X-XI, conservades al Martirologi d'Adò. Precisa també, tant com és possible, les funcions dels *magistri* fins al segle XV. La situació de l'escola és també un altre dels problemes proposats, puix que l'escola era al mateix temps estatge del *magister*, documentat des del segle XIV fins al XVI prop de la torre Cornelia a les muralles, amb diferents trasllats posteriors a d'altres cases canòniques, fins a l'aplicació de la normativa del Concili de Trento que originà el Seminari Tridentí. Estableix també l'autor una nòmina, extreta de la Documentació de l'Arxiu diocesà, de *magistri* que comprèn de 1318 fins a 1482 i és de gran utilitat. Els apèndixs ens documenten sobre la normativa que afecta els «magistri gramatice» i el testament d'un d'ells, Bernat Tomàs. Es

tracta, doncs, d'un estudi que complementa el coneixement que tenim d'altres escoles catedralícies catalanes, bé que situï Girona en un lloc destacat.

No cal, per posar terme a aquesta notícia, insistir en la importància d'uns treballs de la meritorietat dels quals és prova aquesta reedició i cal només que ens afegim a la sèrie d'homenatges merescuts, dels quals ha estat objecte el doctor Lluís Batlle i Prats.

M. Mayer

PERE ROCA I GARRIGA
*Índex toponímic del Cartulari de
Sant Cugat del Vallès*
Museu d'Història de Sabadell,
Sabadell, 1981, 138 pp.

El Museu d'Història de Sabadell —i les altres entitats que hi han col·laborat econòmicament— han tingut un gran encert a publicar l'obra del doctor Pere Roca i Garriga, *Índex toponímic del Cartulari de Sant Cugat del Vallès*. La tasca dura a terme en aquest llibre era una necessitat ineludible, sentida des del dia mateix que s'estampà el tercer volum del valuós *Cartulari de Sant Cugat*, editat per l'eminent Mons. Josep Rius i Serra, el qual no arribà a donar-nos el quart volum, que hauria inclòs la llista onomàstica, un vocabulati i les correspondències cronològiques dels documents, tal com se'ns recorda en el llibre que ens ocupa. Va de callada que una obra de tanta envergadura com la del susdit

cartoral quedava incompleta i es feia de difícil —gairebé impossible— manejar sense els corresponents índexs, puix que els elaborats per algunes persones per a ús propi no eren de plena utilitat pública en no haver estat editats. Calia que sortissin a la llum i que fossin confeccionats amb un criteri científic i unitari. I aquesta, sens dubte, ha estat la gran feina del doctor Pere Roca. Car, en efecte, després d'unes paraules de presentació degudes al senyor Ramon Vall i Rimblas, codirector del Museu d'Història de Sabadell, se'ns expliquen les normes a què hom ha subjectat l'elaboració de l'índex i, de retop, les instruccions per a la seva utilització. Tot seguit ve, de fet, el treball, que consta d'un índex conceptual —el gruix de l'obra— i un altre d'analític. Tanca el llibre una breu nota on l'autor es fa ressò de l'article del Dr. Frederic Udina, *Unas rectificaciones al Cartulario de Sant Cugat*, en el qual corregeix algunes reduccions de dates al còmput actual, esmenes aquestes que el doctor Pere Roca reproduceix.

Hem de dir, però, que ens hauria agradat que la relació fidel, meticulosa i absoluta de tots els topònims que apareixen en el cartoral hagués estat seguida de la seva identificació i que, pel mateix fer, s'hagués completat amb la inclusió dels antropònims, amb la qual cosa l'índex hauria estat onomàstic i perfect. Però aquest és un desig nostre, no el propòsit de l'autor, el qual l'ha dut a cap perfectament.

En definitiva, doncs, cal reconèixer que s'ha donat un pas importantíssim per tal de fer útil una obra essencial per als medievalistes de casa nostra i hem de concloure, per tant, que un

llibre com el del Dr. Pere Roca presta un servei senzillament imprescindible.

Jesús Alturo i Perucho

GABRIEL CRAMER

Tratado físico sobre la estructura actual de la tierra

Traducción del latín por Virgilio Bejarano. En *Geocrítica*, Cuadernos críticos de geografía humana, 39. *La teoría física de la tierra*. Una tesis ginebrina del siglo XVIII. Barcelona, Ediciones Universitat de Barcelona, 1982, 46 pp.

A pesar de su corta extensión ha despertado en nosotros esta obra una gran curiosidad y un notable interés al tiempo de su lectura, agradable y fluida por obra de la traducción, ya que en principio por su contenido temático no lo había de parecer.

Se trata de un logrado intento de poner al alcance de los estudiosos de la historia de la geografía y de la física una obra que viene a ser compendio armonioso de las tesis científicas que sobresalen en su momento en este campo y que la Escuela de Ginebra sustenta y difunde en los primeros años del siglo XVIII.

En el año 1735 Robert Guillaume Rilliet, discípulo de Gabriel Cramer y dentro de los trabajos que éste dirige en su Cátedra de la Academia de Ginebra, presenta su tesis para aspirar al grado de doctor bajo el título de *Specimen Physicum de hodierna terrae structura*. En ella se refleja un profundo conocimiento de cuantas teorías se